

İslamiyet Öncesi Türk Şiiri Nazım Biçimleri

İçindekiler

- [İslamiyet Öncesi Türk Şiiri Nazım Biçimleri](#)
- [İslamiyet Öncesi Türk Şiiri özelliklerini](#)
- [Koşuk](#)
- [Sagu](#)
- [Sav](#)

[İslamiyet öncesi Türk edebiyatı](#), Orta Asya'da göçebe olarak yaşayan avcılık ve hayvancılıkla geçimlerini sağlayan Türklerin milattan önceki yıllardan başlayarak İslamiyet'i kabul ettikleri X. yüzyıla kadar süren edebiyattır. Bu uzun dönemde [şiir](#) temel anlatım aracıdır.

İslamiyet Öncesi Türk Şiiri özelliklerini

- Dönemin şiirleri, sığır (sürek avları), şölen (toy, ziyafet), yuğ (ölüm) adı verilen dinsel törenlerden doğmuştur.
- Şiirler ulusal ölçümüz olan [hece ölçüsü](#)yle söylenmiştir. Hecenin 7, 8, 11'li kalıpları kullanılmıştır.
- Nazım birimi dördlüktür.
- [Kafiye ve redif](#) önemlidir, genel olarak [yarım uyaktan](#) faydalanılmıştır. Sadece dize sonlarında değil, dize başında da kafiye yapılmıştır.
- Doğa, aşk, kahramanlık, cesaret, at sevgisi, askerlik, ölüm sıkça işlenen konulardır.
- Başlangıçta yazı kullanılmadığı için dönemin şiirleri yaygın olarak anonim özellikler taşır.
- Bu dönemin şiir türündeki ürünleri koşuk, sagu ve [destanlar](#)dır. Savlar ise şiir üslubuyla söylenmiş özlü sözlerdir.

Koşuk

Konusu genellikle sevgi, doğa ve kahramanlıktır. Hece ölçüsüyle ve dördlükler halinde söylenir. Uyak düzeni (aaab/ cccb/ dddb) biçimindedir.

Aşk, doğa ve yiğitlik temaları üzerine söylenmiş lirik şiirlerdir.

- » Koşuklar genellikle 7'li hece vezniyle, dörtlükler hâlinde söylenen şiirlerdir
- » Uyak örgüsü aaab/cccb/dddb... biçimindedir.
- » “Sığır” ve “şölen”lerde okunmuştur.
- » Ahengi sağlamak için yarım uyak, redifler ve asonanslardan yararlanılmıştır.
- » **Halk edebiyatı**ndaki koşmaya benzer.
- » **Kaşgarlı Mahmut**, “**Divanü Lûgati't-Türk**” adlı yapıtında en eski örneklerini vermiştir.

Destan

Ulusların geçmişini derinden etkileyen, savaş, göç, açlık... gibi konularda söylenen, olağanüstü kişi ile olayların yer aldığı uzun şiirlerdir.

Sagu

“Yuğ” adı verilen cenaze törenlerinde ölen kişiler üzerine söylenen yas şiirleridir. Halk edebiyatındaki ağıtın, Divan edebiyatındaki mersiyenin, İslamiyet öncesi Türk edebiyatındaki karşılığıdır. Sagularda ölüm acısının yanında, ölenin değeri, yaptığı iyilikler de dile getirilirdi.

Sav

İslamiyet öncesi Türk edebiyatında **atasözlerinin** karşılığı olarak söylenmiştir. Savlar, özlü sözlerdir. Bir düşünceyi, yaşam deneyimini az sözcükle anlatır; insanlara yol gösterir, öğüt verir.

Arpasız at aşumas /Arpasızat koşamaz.

Yılan kendi eğrisin bilmes, tevi boynun eğri tir./ Yılan kendi eğriliğini bilmez, “Deve boynun eğri.” der.

Ulugnu uluglasa kut bolur. Yaslılara saygı gösterenler uğur bulurlar.

Arkasız alp cerig suyumas/Arkasız yiğit geriye bozamaz.

Ayrıca **islam tarihi** kategorimizi de inceleyebilirsiniz.

Uyarı: Savlara, burada, nazım biçimi ya da türü olduğu için değil, İslamiyet öncesi Türk edebiyatına ait ürünlerden olduğu için yer verilmiştir.